

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita Francisci Borgiae Tertij Societatis Iesv Generalis

Ribadeneyra, Pedro de

Mogvntiae, 1603

VII. Concionatoris officium in suggestu

urn:nbn:de:hbz:466:1-45256

Veni creator Spiritus,
 Mentis tuorum visita;
 Imple superna gratia.
 Quæ tu creasti pectora, &c.

CAPVT VII.

Concionatoris officium in
 suggestu.

IN suggestu non turbetur animo,
 neque sibi displiceat, si per paucos
 ad concionem confluxisse viderit:
 quin potius mirari oportet, existere
 vnum aliquem, qui illum audire
 patienter non recuset. Consideret,
 tametsi pauci ad audiendum vene-
 rint, nihil meriti sibi detractum iri:
 imo tantum addet lucri, quantum
 adimit, ne inanis gloriæ vitio tanga-
 tur. CHRISTVM itaque, magistrū
 summum, presentem habeat, Con-
 cionatorem caelestem, qui paucis sæ-
 pe discipulis, & vni muliercule infi- *Ioh. 4. 6*
 ma conditionis predicare non eru- *8a*

Kk 3 buit.

buit, summo etiam & labore, & lassitudine longa via.

Paratus sit etiam silere, dato iam à comite silentij signo, tametsi vix dimidium dixerit eius, quod attulit: prestat enim per obedientiam silere, quam sine illa diserte loqui. Erit tamen prudentia ita sermonem temperare, vt vna hora absolui concilio queat; neque enim extendi ulterius debet: nec proficit auditor, imo tædio afficitur, nauseamque concipit etiam de auditis, si horam **Concionator** excedat.

Gestus, motusque corporis, persona & decoro conueniant, & officio: respondeant verò rei, de qua agitur. Cauendum ne in gesticulando nimis sit, vt **Histrionis** personam in scena agere videatur; nec contra ita quietus stet, atque immobilis, vt **statua**, non homo, videatur. Meminerit, actionem, & pronunciationem

nem principem esse Oratoris partem,
teste Demosthene, & velut orationis
vitam.

In Historiis narrandis vitanda
prolixitas: fastidium enim pariet,
tempusque, quo docendus potissimū
populus est, amittet.

Cum peccatorem reprehendet,
cogitet se ipsum reprehendere. Se e-
nim peccatorum maximum aestimet
necesse est. Id erit per facile: quando
nullius, imo ne omnium quidem au-
ditorum, tot errata agnoscit, quos
ipse se commisisse conscius nouit. Sic
docendo, fructumque auditoribus
adferendo, ne ipse quidem expers e-
iusdem fructus erit.

Non pigeat, pudeatque senten-
tias, & praeclare dicta ab aliis concio-
nari, licet sint aequales, & sui tem-
poris scriptores: respiciens in exem-
plum CHRISTI, qui cum Sa-
pientia esset Patris, eadem tamen

Kk. 4. pra-

predicare non erubuit, qua ante il-
 lum Praecursor Ioannes, nimirum de
 Penitentia, in deserto concionatus
 erat. Hinc etiam dicat Ecclesiastes,
 saepe verba facienda publice, priua-
 timque, exhortandumque populum
 esse ad penitentiam. Ille enim sen-
 suum ductu, & deprauata consue-
 tudine, ruit in delicias, mundique
 voluptates. Animaduertat, DEVM
 per Hieremiam falsos appellare Pro-
 phetas, qui non predicent peniten-
 tiam. Prophetæ, inquit, tui vi-
 derunt tibi falsa, & stulta, nec a-
 periebant iniquitatem tuam,
 vt te ad penitentiam prouoca-
 rent.

Si concionanti forte quis rumor
 obstrepat, patienter ferat, neque a-
 nimo turbetur, vel iracundiam o-
 stendat: ne dum patientiam alios
 docet, se ipse palam refellat, quod ea
 virtute careat. Meminerit, se ma-
 iori

iori antea impedimento aliis fuisse,
 quo minus DEI vocem audirent,
 quam sibi nunc obstrepunt. Si quid
 dicto opus sit, vt rumor conquiescat,
 modeste id fiat, absque animi pertur-
 batione, vt auctoritati simul, & hu-
 militati locus sit.

In reprehendendis moribus, & vi-
 tijs prudentiam adhibeat, & mode-
 stiam: si enim verba animos offen-
 dunt, vel aspere, & acerbe id fiat,
 maius erit offendiculum, & detri-
 mentum, quam emolumentum, &
 emendatio Prudentis est medici, ca-
 tapotia inaurare, vt à debili stoma-
 cho suauiter accipiantur & quam-
 uis inaurata sint, nihilominus ope-
 rantur. Correctio fraterna sit cum
 candore, & in caritate, vt facile
 appartat, proficisci ab animo pio, ve-
 reque Christiano & commiserante,
 quique eius, qui reprehenditur, sa-
 lutem querat, ostendant item, se

Kk s nemi-

neminem improbum existimare, aut notare, tantum cauere velle, ne huiusmodi peccata committantur, vel improbus sit. Verba itaque temperabit, vt si quis lesum se suspicetur, molesteque ferat, vere dicere Concionator possit, non eius causa dictum esse. Temperari autem correctio fraterna potest, & mitigari, allato aliquo loco, vel exemplo sacra Scriptura, vel ex SS. Patribus, quibus eadem vitia reprehendantur. Vt enim non tu es qui loqueris, sed Spiritus sanctus; ita nec se iure lesos esse doctrina tua conqueri poterunt. Denique reprehensio commiserationem ostendat, non indignationem, aut odium cuiusquam. Habeat & personarum delectum, quas reprehendit; sic enim docet, iubetque Apostolus Paulus, senes vt patres, anis vt matres reprehendendas. Incredibile dictu est, quanto studio demon-

• 1 Tim. 5.

luan-

Euangelico melli fel admiscere in re-
 prehendendo conetur, vt multos hac
 ratione ab audiendis concionibus de-
 terreat, vel inuidiā, & odiū zelotis
 Ecclesiasticis conciliet. Si quādo visum
 erit necessarium saluti, & conserva-
 tioni eius, qui corrigitur, vt vultus
 detegatur, & cauteriū adhibeatur,
 & oleū etiam suauitatis addendum
 esse meminerit: sic .n. Deus olim du-
 rū Pharaonē accepit, quem & plagis
 multis affecit; mox flagellū auertit, vt
 ad se rediēs resipisceret, moresq; pla-
 cide emēdaret. Si inter concionandū
 loca occurrant, quae tamē domi nō co-
 gitasset, nā temere proferat, tanquā
 non satis matura. Solet enim demon
 saepenumero hac suggerere, vt concio-
 nantem turbet, vel auocet à re ali-
 qua, de qua agebatur, cogitatione
 rei non magni momenti: nisi forte
 spiritus sui robur agnoscat, lumenq;
 ingenij, & ad rem ipsam facere vi-
 dea-

Exe. 8.

dea-

deatur, ut vel silentio rem prateri-
 iſſe, ſcrupuli religionem iniicere poſ-
 ſet. Quod ſi accidat, redeat ſtatim
 ad ea quæ domo meditata attulit,
 habito reſpectu celeſtis doctrine: ne
 nimia ſui fiducia, ut ſit, in errorem
 labatur.

Hæreſes, & errores, qui cum Ca-
 tholica pugnant veritate, ne teme-
 re, & ſine delectu tractet in ſuggeſtu
 Concionator: propterea quod eorum
 rudes, & imperiti, nihil his profici-
 ant; & quamvis doceri poſſint, præ-
 ſtat tamen non attingere. Scimus e-
 nim maiorem eſſe demonis aſtutiã.
 quam humanam prudentiam, &
 vigilantiam. Prudentis itaque Ec-
 cleſiaſtæ officium erit, robur addere
 argumētis Catholica fidei, & cum ea
 pugnans mendaciũ refellere alia via:
 ut verbi gratia, cū ſe occaſio offeret,
 confirmabit obedienciã Romanæ Ec-
 cleſiæ debitam; firmabit que Scri-
 ptis.

CONCIONANDI. 805

ptura locis, & rationibus virginitatis donum, calibatam Sacerdotum: enumerabit fructus Religionum, Religiosorumq; hominum: exaggerabit meritum bonorum operū, & pœnitentiæ: hortabitur ad obedientiam Principum, & Antistitum Ecclesiasticorum, & secularium: item de fructu indulgentiarum, tam pro viuis, quam pro vita functis: & intercessionis vtilitatem, & inuocationem Sanctorum commendabit, vt & cultum reliquiarum, & memorias illis consecratas. Et hæc quidem omnia prudens Ecclesiastes sancto Zelo ita temperabit, vt qui nouerit contrarios esse errores, intelligat qua ratione refelli possint: qui verò non nouerit, in sua permaneat simplicitate, & se ipse consoletur, habeatque ad manum, si forte intus, exteriusque tentaretur in fide, quo se tueatur. In prou. noijs verò heresi
contra-

contaminatis, non opus est hac cautione, sed aperte, tamen in caritate, & visceribus doloris, hereticorum fraudes, cecitatem, & erroris detegget. Quod tamen non aggrediatur in suggestu, nisi omnibus nervis ingenij, doctrina vi, & spiritu, & argumentorum pondere adhibito: ne, dum sanare vult, plus noceat, vsus infirmis argumentis.

Vitandum & illud, ne in corona hominum indoctorum agat de gradibus perfectionis spiritus, & de Orationis, & Contemplationis sublimitate: pauci enim intelligent, & multi animum in tanta luce despondent. Si enim videat se scopum non attingere, qui proponitur, vulgus se errare putat; suaque opera bona nullius esse meriti, & quae ceperant modica. Alij vero carnis serui illa irrident, nec facile assentiuntur: huiusmodi Orationis, & Contemplationis sublimitati. Sic

ti. Sic fit, vt & Concionator inanis gloria vitio periclitetur, & auditor vacuus domū. & aridus redeat. Consultū itaq; fuerit, vt doctrinā ad auditorū captū tēperet, ac moderetur.

Vitabit Auxeses, hoc est, exaggerationes nimias, & Hyperbolas, & laudes sine exceptione, & cōparationes odiosas de prestantia Sanctorum inter se: nec virtutes, vel opera, temere ita extollat, vt ceteris omnib. anteponat. Nam praterquam, hac sine auditorum fructu dicuntur, si ad examen & trutinam vocarentur, negocium cōcionanti facessere possent huiusmodi exaggerationes. Tutius itaq; fuerit candidè loqui, & moderate.

Non satis sit virtutes laudasse, & Sanctos, sed & media ostendat, & viam, qua inuitari queant auditores: stendens interea spinas, qua viam illam ad eternam salutem impeditam reddunt. Via, quas ad virtutē patefa-

patefa-

patefaciet, multa sint, & faciles: Uj enim alias ingrediuntur.

Quo populum libentius se audire videt, & attentius, atque frequentius, eo audacius veritatem, in iis que oportet, exponat: vitia item, & abusus non taceat, memor illius Saluatoris nostri, qui quo die ab Hebrais honorificentius cum applausu, & ramis acceptus fuit, cantantibus illis, Benedictus qui venit in nomine Domini, eo ipso die eiecit è templo summa seueritate, & flagellis euentes, & vendentes.

Matth. 21.

Vitabit & illud, ne humano respectu, aut spe commodi adductus, & lucri, munus exerceat suum: nisi volet lepram peccatorum, quam à populo auferi, in se recipere, vt Gieso auaro accidisse legimus, qui lepram in se suscepit, quam Nahamo diuina gratia conuerso abstulerat.

4. Reg. 5.

CA.